

Particuliere Kinderopvang Prins Hendrik

Marjan Beijering

Introductie

“Reclame maken is nog steeds niet nodig.” Aldus Hein de Haan en Michiel Frenking over de kinderopvang door ouders aan de Amsterdamse Prins Hendrikkade.

“Zeggenschap over je eigen leven, daar gaat om”, aldus architect Hein de Haan. “Zelf bepalen hoe je woont, werkt en je kinderen opvoedt.” Zijn architectenbureau is opgezet als een coöperatie, hij woont in een appartement dat onderdeel is van een woongemeenschap en organiseerde daar vanaf 1982 kinderopvang. “Het huis waarin ik woon was gekraakt, de kinderopvang maakte deel uit van het witte kinderplan van de Provo’s. Dat dreigde te verdwijnen juist op een moment dat mijn vrouw zwanger was. Met veel moeite hebben we de crèche toen weer van de grond getild. Wij vonden deze vorm van kinderopvang beter en goedkoper.”

De woningbouwcorporatie die het gebouw aan de Prins Hendrikkade in bezit kreeg, heeft het pand grondig laten verbouwen en er 14 appartementen in gemaakt. Het vijftiende appartement kreeg na veel vijven en zessen een gemeenschappelijke bestemming: de kinderopvang. Hein de Haan: “Maar het mooie van zo’n gemeenschappelijke ruimte is dat je er ook kunt vergaderen of een feest kunt geven. In de tuin spelen overdag kinderen en ’s avonds en in het weekend drinken hun ouders er een glaasje wijn.”

De Haan kijkt met plezier terug op de tijd dat hij actief betrokken was. “Natuurlijk schoten we ook wel eens tekort. Als ik met een andere vader stond, ging een van ons wel in een hoekje eens z’n roes uitslapen, terwijl de ander voor de kinderen zorgde. De crèche was in onze tijd mobieler en wilder dan nu. We gingen veel weg, naar Artis, in een bootje varen en we maakten grote vuren in de tuin. Dat zie ik nu weinig meer. Het is allemaal wat tuttiger geworden.” De kinderopvang functioneert nog steeds: dagelijks worden er acht kinderen opgevangen. Michael Frenking, een van de vaders die nu actief is, is tevreden over deze vorm van opvang. “De vraag is wel, heb je het er voor over om een dag niet te werken. Ik ben een van de weinige vaders voor wie dat geldt. En als ik soms in de zandbak zit te scheppen terwijl ik het eigenlijk hartstikke druk heb, wringt het wel eens.”

Doelstellingen

Zelf kinderopvang organiseren is goedkoper en dat is een groot voordeel, zegt De Haan. Als je een uitkering hebt of alleenstaande moeder bent is dit eigenlijk de enige manier. Aan de andere kant is deze vorm van opvang als je wel werkt, eigenlijk duurder,” vindt Frenking. “Je moet toch ook de dag dat je niet werkt erbij rekenen.” Twintig jaar geleden speelde idealisme een grote rol. Bij de initiatiefnemers leefde de wens om hun kinderen in een groep op te laten groeien. Hein de Haan: “Kinderen leren zo al vroeg met anderen om te gaan. Ze groeien op met z’n achten in een inspirerende omgeving. Doordat we allemaal zo betrokken waren, werd er veel nagedacht en gepraat over opvoeden. Ik vind dat goed, als je dat niet doet reproduceer je achteloos de opvoeding die je zelf hebt gehad. Maar het betekende ook dat er behoorlijk veel conflicten waren. Als harmonie je doel is, moet je niet zo’n crèche uitzoeken.” “In Nederland is er geen cultuur van samen regelen,” meent De Haan. “Iedereen zit tussen zijn eigen vier muren met een loodzware hypotheek en rijdt ’s ochtends in z’n eigen Volvo naar een peperdure crèche. Veel mensen zijn daardoor kwetsbaar, als er iets mis gaat met hun relatie kunnen ze hun huis of de kinderopvang niet meer betalen en hebben ze nauwelijks een sociaal vangnet. In een groep is het vanzelfsprekend dat je dingen onder-

Opvang van ouders

ling zelf regelt, je bent minder aangewezen op een partner. Het heeft de voordelen van een grote familie zonder de nadelen.”

Deelnemers

Aan de kinderopvang in het pand aan de Prins Hendrikkade doen acht kinderen en dus acht ouderparen mee. De kinderen zijn tenminste twee jaar (“Niet jonger, er moet wel onderlinge communicatie mogelijk zijn”). Baby’s zijn thuis of gaan naar ‘t Aapje, een alternatieve crèche vlakbij. Twintig jaar geleden was het zo dat iedere ouder een halve dag op de crèche stond, waardoor er op vier dagen voortdurend twee ouders aanwezig waren. Het is een keer voorgekomen dat een vader niet wilde meedoen, maar dat werd eigenlijk niet geaccepteerd. Op woensdagochtend was er een stagiaire, meestal een pedagogiekstudente aanwezig. Zij viel ook vaak in als een van de ouders ziek was en er geen diensten geruild konden worden. Anno 2002 wordt de opvang nog steeds op vier dagen gedraaid: nu staan er acht ouders ieder een hele dag. In de praktijk zijn dat vooral moeders: de meeste vaders hebben zich weer teruggetrokken op hun werk. “Tja”, zegt vader Frenking, die zelf wel op de crèche staat, “Het is een andere tijd. Mensen die hier wonen zijn drukke tweeverdieners. De meeste vaders zien we nooit, ook niet op vergaderingen.”

Buurtbewoners, mensen die niet in het pand aan de Prins Hendrikkade wonen, doen ook mee aan de opvang. Maar ook zij draaien mee als vrijwilliger.

Werkwijze

De kinderen zijn welkom op maandag, dinsdag, donderdag en vrijdag, tussen 9 en 16 uur. Op de crèche zitten niet alleen kinderen uit de woongroep, maar ook uit de buurt, dat is altijd zo geweest. ‘s Middags wordt er warm gegeten. Zoals bij alle kinderdagverblijven is er een grote wachtlijst.

Met enige regelmaat worden de ruimtes van de crèche geïnspecteerd door de GG&GD. Dat ging in het verleden niet altijd zonder slag of stoot. Aanvankelijk vond de gemeente dat het niet kon, zo’n ‘illegale crèche’. Maar De Haan bracht daar tegenin dat de woongroep zelf wel uitmaakte of ze acht kinderen bij elkaar lieten spelen of niet. “De zeggenschap ligt hier, niet bij jullie.” Overigens werden goede tips altijd direct overgenomen. Zo zijn er aparte kranen gemaakt omdat billen wassen in de keuken nu eenmaal onhygiënisch is. Onderling overleg is altijd belangrijk geweest. Er werd overlegd over praktische dingen zoals het schrijven van een subsidieaanvraag, maar ook over inhoudelijke zaken. “Als je samen iets opzet moet

er ruimte zijn voor andere opvattingen dan je eigen. Voor kinderen is dat niet slecht. Maar het betekende wel dat er met enige regelmaat onenigheid was. Het grootste conflict ontstond toen de groep besloot een alleenstaande moeder te weren omdat zij zich vreemd gedroeg. Voor De Haan was het reden om z’n dochter tijdelijk van de crèche te halen. “Dat kon natuurlijk niet. Die vrouw had inderdaad af en toe vreemde opvattingen, maar als je met elkaar leeft moet je elkaar respecteren. Kinderen snappen heus wel dat niet iedereen hetzelfde is.” Dat kinderen in vier dagen tijd zestien verschillende gezichten zien, was volgens hem geen probleem. “Voor de kinderen waren wij de vader of moeder van iemand.”

De nieuwe generatie ouders denkt daar anders over. Het zijn vooral de moeders die de hele dag op de crèche staan, een enkel paar wisselt elkaar af. De ouders gaan nog steeds veel met de bolderkar op pad: naar Artis, naar de Hortus Botanicus of naar een speeltuin. Er is een vaste dagelijkse regelmaat en ‘s middags wordt er gekookt.

Er wordt geen reclame gemaakt, aanstaande ouders vinden de crèche doordat ze er via-via over hebben gehoord. Dat de crèche vroeg sluit is eigenlijk nooit een probleem, als het nodig is gaan kinderen nog even met een vriendje of vriendinnetje mee naar huis.

De kinderen wennen snel, waarschijnlijk omdat het toch een beetje thuis is. Het komt eigenlijk niet voor dat een kind niet op de crèche wil slapen of eten. Ouders hebben veel vertrouwen in elkaar. “Er is geen sprake van dat je controleert of het goed gaat. De verhouding is anders dan op normale kinderopvang. Hier moet je het met elkaar doen.”

Buitenspelen kan ook

Organisatie

Het is een beetje een vreemde crèche, meent Frenking. Er zijn geen statuten, wel is er een bestuur met een voorzitter en een penningmeester. De verantwoordelijkheid voor de kinderen ligt volledig bij de ouders, de kinderen zijn ook niet apart verzekerd. Maar er is wel weer controle door de GG&GD, de Brandweer en Bouw en woningtoezicht.

Dat iedereen bereid is om mee te denken en zich uit te spreken, is een voorwaarde voor deze vorm van kinderopvang, denkt Frenking. Toch vindt hij het onderlinge overleg, dat af en toe plaatsvindt, soms lastig omdat er zo weinig structuur is. "Over een concreet iets als de bestrijding van hoofdluis wordt heel verschillend gedacht. Er zijn geen vaste afspraken voor en de groep ouders is heel divers: het kost veel tijd om een besluit te nemen. Vervolgens zie je vaak dat afspraken verwateren of niet uitgevoerd worden. Zo moet je iedere keer opnieuw het wiel uitvinden. Maar tot nu toe zijn de meeste fricties zonder al te veel heftigheid opgelost. De meeste ouders zijn redelijk flexibel. Je kiest allemaal de wijste weg omdat je weet dat je met elkaar door moet. En de kinderen zijn het belangrijkste."

Frenking vindt dat de crèche er een beetje 'shabby' uitziet. "Er liggen stapels puzzels waar stukjes van ontbreken en de verkleedkleden moeten nodig worden uitgezocht. Iedereen vindt dat er iets aan moet gebeuren, maar het duurt lang voordat er ook echt wat gedaan wordt."

Financiën

Ouders betalen ongeveer € 80,- per maand voor het eten, schoonmaakmiddelen en onderhoud. Heel af en toe, als er een kastekort is, schieten de ouders bij. Het jaarlijkse Sinterklaascadeau is de belangrijkste investering. Als er grote nieuwe dingen aangeschaft of verbeterd moet worden, worden fondsen zoals het Prins Bernhardfonds aangeschreven. Voor eenmalige uitgaven is dat geen probleem. Zo is er bijvoorbeeld een speelhuis in de tuin gekomen.

Informatie

Prins Hendrikkade 166-A
1011 TB Amsterdam
Contactpersonen Michael Frenking, Petra Passage,
Tel. (020) 638 59 45